

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ

Сергія Геннадійовича РЯБОВА

(15.08.1954 р. - 16.04.2008 р.)

Одні люди вирізняються серед інших надзвичайною вимогливістю до себе. «Обрана меншість», - сказав про них великий іспанець Хосе Ортега-і-Гассет. Інші - проживають життя «як усі», і від них залишаються тільки дати народження та смерті, поки й вони не зітруться з пам'ятника на цвинтарі. Дати народження є в усіх. На всіх нас чекає й дата смерті.

16 квітня цього року з'явилася й дата смерті професора кафедри політології Національного університету «Києво-Могилянська академія» Сергія Геннадійовича Рябова.

Біографія професора Рябова доволі проста. Проте її вирізняє саме те, що він ніколи не був «як усі», хоч би де він працював, чим би займався, він завжди належав до обраної меншості. Йому було притаманне те, що робить людину справжньою особистістю, - робити те, що, в принципі, може зробити кожен, проте найкраще за інших.

Сергій Геннадійович народився 15 серпня 1954 р. на Київщині, на берегах річки Десни. Ця річка все життя була для нього дороговказом: гарна й підступна, вона вимагала таких якостей від людини, що живе поруч з нею, як необ'єдданий кінь від вершника. Не можна розслаблятися, не можна бути неуважним до себе, бо загинеш. Не можна бути неуважним, до інших, бо мусиш за все та всіх відповідати. Все життя професор Рябов повертався до цієї річки. Він мріяв жити на березі у сільському будинку, безліч разів ходив по ній на байдарці, часто сам, бо самотність - це шлях до надлюдини. На запитання: «Чи не набридло тобі ходити тією самою річкою?», - він, як правило, з іронічною посмішкою відповідав, що однією річкою не можна пройти двічі.

Не вступивши по закінченні школи до університету, Сергій працював робітником на заводі, намагаючись і тут бути найкращим, а потім поїхав до Мінська, де й вступив на філософський факультет. Через кілька років він перевівся до Київського, тоді ще державного, університету ім. Т. Г. Шевченка, який і закінчив у 1978 р. Потім була аспірантура. Після аспірантури - робота у різних ВНЗ м. Києва. Але серед них був і Інститут підвищення кваліфікації викладачів суспільних наук, де треба було вже навчати викладачів і де Сергій Геннадійович був наймолодшим викладачем на кафедрі. Про таку роботу можна було тільки мріяти, але ж вона вимагала надзвичайно високої власної професійної форми, яку треба було постійно підтримувати. До речі, на захисті кандидатської дисертації присутні в залі були здивовані, коли секретар Ради зачитував біографію й, зокрема, оголосив, що здобувач виховує трьох дітей.

Після здобуття Україною незалежності викладачі мали самі вже турбуватися про підвищення власної кваліфікації, й інститут - один із найкращих в СРСР - було ліквідовано. Приблизно в цей час, а точніше - у 1992 р., Сергій Рябов вступає до докторантури філософського факультету КНУ ім. Тараса Шевченка, до своєї alma mater. Все ж викладацька діяльність для нього була на першому місці, й одразу по закінченні докторантури побачили світ два навчальних посібники - «Основи теорії політики» у співавторстві з Миколою Васильовичем Томенком і «Політологічна теорія держави».

Потім була участь у написанні інших підручників, проте «Політологічна теорія держави» залишається найкращим підручником і досі, незважаючи на те що минуло вже 12 років з дня її виходу. На жаль, цей посібник уже став раритетом.

Ще під час навчання в докторантурі Сергій Геннадійович починає викладати у Національному університеті «Києво-Могилянська академія». Потім були інші місця роботи, але «Києво-Могилянська академія», й насамперед любов до її студентів, залишилися до кінця. І хоч би де він працював, професор Рябов продовжував читати тут свої курси лекцій. Років п'ять тому йому запропонували іншу, доволі престижну й краще оплачувану роботу, але він відмовився зі словами: «Ні, Могилянка вже буде моїм останнім місцем роботи».

Чого він не любив, так це нахабства. Поставити на місце хама було нормальною справою. І він умів це зробити, не втрачаючи власної інтелігентності. Не міг не втрутитися, коли на вулиці лаялися матірними словами у присутності жінки. Дуже важко переходив на «ти». - «А навіщо? Ми що, на "ви" не можемо нормально поспілкуватися?» Ніколи не був фамільярним. Проте мав дуже тонке почуття гумору й умів іронізувати. Друзям із ним було дуже легко - Сергій умів відповісти, як справжній чоловік - і за себе, й за друзів.

На сайті Києво-Могилянської академії можна прочитати: «Хобі - лижжі». Проте були ще походи на байдарках і велосипедах, співання туристських пісень під гітару, захоплення індійською музикою та літературою, любов до американського джазу й блюзу, риболовля, керування автомобілем. Він завжди вдосконалювався, почувався молодим, і навіть коли йому вже було під п'ятдесят років, міг назвати улюбленого письменника - Рабіндраната Тагора - й улюбленого композитора - Жоржа Бізе.

Якось ми ходили у двотижневий похід на байдарках - двоє дорослих чоловіків і четверо дітей - восьми, дев'яти, дванадцяти і тринадцяти років. І всі поруч із Сергієм Геннадійовичем почувалися досить впевнено. Він до останнього тремтливо, із любов'ю ставився до дружини, й родинні цінності були для нього далеко не порожнім звуком. І завжди залишався трудоголіком: «леп-топ» супроводжував його всюди — й на дачі, й на науковій конференції. «День не посидиш за комп'ютером - і відчуваєш певну втрату», - таке від нього неодноразово можна було почути. Консультувати студентів під час написання дипломів або аспірантів щодо дисертацій — це була для нього не робота, а саме життя, без цього він не міг. Пройшов стажування в Кенанівському інституті, у США - в результаті - підручник. З'їздив до Канади - Політологічний словник. Незмінний директор Інституту громадянської освіти при НАУКМА. Вчителі з усієї України з'їжджалися до Інституту: за порадами, із власними проектами, на консультацію. Нікому не було відмови жодного разу. За його ідейного керівництва було здійснено чимало проектів, серед них - «Дослідження стану політичної культури в Україні та розробка програми громадянської освіти» - проект, що відбувся за підтримки Мережі громадянської дії в Україні (UCAN). Результат - Методичний посібник «Політична культура та проблеми громадянської освіти в Україні» та, власне, навчальна програма з громадянської освіти для середніх навчальних закладів.

Сергія Геннадійовича запрошували читати лекції до Університету «Острозька академія», Кам'янець-Подільського та Івано-Франківського університетів. Він читав лекції, брав участь у конференціях та семінарах по всій Україні. Зараз просто дивуєшся тому, звідки ж він мав стільки часу й сил.

Чотири роки тому професор Рябов дуже тяжко захворів, але ні на мить не припиняв своєї активності. Із лікарні - у студентську аудиторію, з аудиторії - за комп'ютер, відрядження за відрядженням, проект за проектом, потім - знову лікарня, й усе починається спочатку. За три тижні до смерті настало критичне погіршення стану здоров'я, він навіть не міг сісти за кермо, хоча часто казав: «Пішки мені важко пересуватися, але за кермом я відчуваю друге дихання». Він зателефонував на кафедру й просив знайти машину та домовитися з охороною, щоб підвести його до дверей навчального корпусу - «Я ж із вулиці можу й не дійти до аудиторії». Лекції у квітні ми, його друзі й колеги, читали по черзі.

Сергій Геннадійович був незмінним головним редактором випуску «Політичні науки» «Наукових записок НАУКМА», він же редагував і перший випуск «Політичних студій» «Магістеріуму».

Укожного своя варта. Сергій Геннадійович був на своїй до кінця. До кінця залишався собою, не зважаючи ні на що, не зрадив власних ідеалів.

Вічна йому пам'ять. Цей випуск ми присвячуємо йому.